

УДК 632.934.1

І. В. Юдицька, Ю. Е Ключковський

Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН
**ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ СХІДНОЇ
 ПЛОДОЖЕРКИ В НАСАДЖЕННЯХ ПЕРСИКА**

За своїми біологічними особливостями персик належить до теплолюбних порід, тому його основні промислові насадження знаходяться переважно в південних областях України. Останнім часом у насадженнях персика значно підвищилася шкідливість східної плодожерки (*Grapholitha molesta* (Busck, 1916)). Цей поліфаг з родини Tortricidae пошкоджує у світі понад 80 видів рослин, в Україні – близько 20 видів. В окремі роки пошкодження пагонів персика гусеницями східної плодожерки досягало рівня 44–50 %, а плодів – 70–90%. Ураховуючи, що персик – основна кормова культура для східної плодожерки, боротьба із цим фітофагом є особливо актуальною в зонах вирощування культури.

Раніше захист багаторічних насаджень від фітофагів, у тому числі східної плодожерки, базувався на багаторазовому застосуванні хімічних препаратів, що мають у своєму складі високо- і середньотоксичні сполуки. Постійне використання пестицидів призводило до виникнення стійкості популяцій шкідників до деяких хімічних сполук (хлорорганічних, фосфорорганічних та ін.). Наприклад, це явище було відмічено в східної плодожерки під час застосування фосфорорганічного інсектициду Золон (діюча речовина фозалон).

Незважаючи на високу ефективність хімічного методу, проявлялися побічні ефекти використання інсектицидів у насадженнях: зростала чисельність другорядних видів, знищувалася корисна ентомофауна, забруднювалося довкілля.

У теперішній час системи захисту багаторічних насаджень від шкідливих організмів, у тому числі персика, мають бути зорієнтовані на регулювання чисельності шкідливих організмів за максимального застосування малотоксичних пестицидів та біологічних препаратів. Це дозволить стабілізувати екологічну рівновагу в садовому агробіоценозі та оптимізувати обсяги використання хімічних засобів.

З метою екологізації системи захисту персика протягом 2018–2020 рр. було проведено вивчення інсектицидної активності трьох біологічних препаратів – Лепідоцид, в.р. (10 л/га), Гаупсин, р. (6,0 л/га) та Скарадо-М, р. (5,0 л/га) – проти східної плодожерки. Строки проведення обробок визначали за допомогою феромонних пасток.

В умовах Півдня України східна плодожерка розвивається в основному в чотирьох генераціях. Відроджені гусениці фітофага першого покоління живляться пагонами, проточуючи в них ходи зверху донизу до задерев'янілої тканини, довжиною 7–15 см. Виявлення двох–трьох прив'ялих, пригнічених листків на верхівках пагонів персика є свідченням заселення дерев гусеницями східної плодожерки. Гусениці другої та третьої генерації пошкоджують плоди,

особливо надаючи їм перевагу в період дозрівання. Гусениці східної плодожерки проникають у плоди біля плодоніжки та проробляють ходи всередину, утворюючи округлі порожнини, які заповнюють екскрементами.

У роки досліджень виліт покоління метеликів східної плодожерки, що перезимувало, припадав на другу декаду квітня (СЕТ > 10 °С 8,3–24,9 °С), масовий літ відмічався на початку-середині травня. Після відкладання яєць шкідником в залежності від погодних умов відродження гусениць першої генерації спостерігалось через 9–15 днів. Виліт імаго першого покоління фітофага спостерігався у першій-другій декадах червня, наступного – на початку-середині липня. Метелики відкладали яйця через 1–2 дні після вильоту, а тривалість їх розвитку влітку зменшувалося до 5–8 днів внаслідок дії високих температур. Інтенсивність вилову самців східної плодожерки протягом вегетаційного періоду різнилася, максимально досягала 38,0 екз./пастку за 10 діб, що значно перевищувало економічний поріг шкідливості.

Як показали результати обприскування насаджень персика вищезгаданими біологічними препаратами, під час збирання врожаю пошкодженість плодів персика гусеницями східної плодожерки варіювала від 4,2 до 7,2 %, що у 2,9–4,1 раза менше, ніж у контрольному варіанті. При цьому показник технічної ефективності використаного препарату Скарадо–М, р. (5,0 л/га) досягав рівня 75,7 %. Дещо меншу ефективність виявлено під час випробування біопрепаратів Лепідоцид, в.р. (10 л/га) і Гаупсин, р. (6,0 л/га) до 68,1 %.

Отже, застосування біопрепаратів дозволяє стримувати шкідливість східної плодожерки в насадженнях персика. Крім того, з екологічного погляду воно має надзвичайно важливе значення, оскільки сприяє зменшенню пестицидного навантаження в садових агроценозах та обмеженню забруднення довкілля хімічними засобами захисту рослин.

УДК 632.782 Є(477.87)

Л. П. Ющенко^{1,2}, О. І. Логойда²

*Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління¹
Національний університет біоресурсів та природокористування України²*

ЧИСЕЛЬНІСТЬ І ШКІДЛИВІСТЬ ГРОНОВОЇ ЛИСТОКРУТКИ

(LOBESIA BOTRANA (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775))

В УМОВАХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛ.

У захисті винограду від хвороб необхідні нові альтернативні підходи, які дозволяли б отримувати високий захисний ефект при мінімальному числі обробок. У час інформаційних технологій зростає роль застосування біопрепаратів, створення нових екологічно безпечних природних інсектицидів та розробки сезонних прогнозів для одержання екологічно чистої продукції й оздоровлення навколишнього середовища.

Біопрепарати – це біологічні препарати, які використовують для профілактики, лікування і діагностики інфекційних захворювань. До них